

FÖRORD

Föreliggande utredning redovisar nuläge och förslag till handlingsprogram för förändringar av upplåtelseverksamheten av småviltjakt på statens mark ovan odlingsgränsen i Norrbottens län. Förslaget utgör en grund för arbetet med detaljutformningen av den nya upplåtelseverksamheten. Arbetet med detaljutformningen föreslås gå vidare kommunvis med start i Arjeplogs kommun.

Utredningen har genomförts av undertecknad på uppdrag av länsstyrelsen i Norrbottens län.

Uppgifter angående upplåtelseernas omfattning, jakttryck, intäkter mm har sammanställts ur befintliga register och handlingar vid länsstyrelsens rennäringsenhet. Uppgifter har också inhämtats från lokala jaktvårds-sammanslutningar genom enkätundersökningar.

Luleå 1991-11-21

Torbjörn Berglund

1. INLEDNING	3
1.1 Bakgrund/uppdraget	3
1.2 Utredningsarbetets uppläggning	4
2. OMRÅDET OVAN ODLINGSGRÄNSEN	4
2.1 Allmänt	4
2.2 Jakträtten på statens mark	5
3. SMÅVILTJAKTEN OVAN ODLINGSGRÄNSEN	6
3.1 Organisation	6
3.2 Administration/administrativt förfarande	6
3.3 Upplåtelsepolicy	8
3.4 Jakttryck	9
3.5 Underupplåtelser/förmedling av jaktkort	12
3.6 Avgifter/intäkter av jaktupplåtelser	14
3.7 Avskjutningsstatistik	15
3.8 Viltvårdsarbete	16
4. ERFARENHETER	17
4.1 Synpunkter från jaktvårdsorganisationer	17
4.2 Synpunkter från samebyar	19
4.3 Erfarenheter från Jämtland	20
4.4 Erfarenheter Norge och Finland	22
5. OLÄGENHETER MED NUVARANDE UPPLÅTELSEVERKSAMHET	23
5.1 Upplåtelseernas omfattning	23
5.2 Administrationen/upplåtelsepolicy	24
5.3 Områdesindelning/kartmaterial	25
5.4 Avskjutningsstatistik/viltvård	25
6. FÖRSLAG TILL FÖRÄNDRING AV UPPLÅTELSEVERKSAMHETEN	26
6.1 Allmänt	26
6.2 Förslag/Handlingsprogram för fortsatt arbete	27

1 INLEDNING

1.1 Uppdraget/bakgrund

I samarbete med samebyarna har länsstyrelsen, tidigare lantbruksnämnden, sedan lång tid verkat för en ökad och smidigare tillgång till småviltjakt på statens mark. Idag finns större sammanhängande områden upplåtna till jakt- och fiskevårdsföreningar som på så sätt kan bereda sina medlemmar möjligheter till småviltjakt. De senaste åren har också försöksverksamhet startats med underupplåtelser i samebyarnas regi.

I Jämtlands län har man under 1990 genomfört genomgripande förändringar av upplåtelseverksamheten av ripjakten. Den stora omfattningen av ensamrättsupplåtelser har avvecklats. Istället har samebyar, fjällanläggningar m fl givits rätt att inom bestämda områden upplåta ripjakt. Inom vissa områden har lantbruksnämnden behållit rätten att sälja jaktkort.

Länsstyrelsen har i ett yttrande till regeringen 1990, över en framställning från lantbrukarnas riksförbund och svenska jägareförbundet, tillstyrkt en ökad och smidigare tillgång till småviltjakt i samklang med renskötselns, ortsbefolkningens och turismens intressen.

Mot bakgrund av de senaste årens utveckling som ovan berörts beslöt länsstyrelsen vid årskiftet 1990/91 att tillsätta en utredning med uppgift att se över den nuvarande upplåtelseverksamheten.

I de utredningsdirektiv som lämnats har länsstyrelsen angett ett antal förhållanden beträffande småviltjakten som bör analyseras närmare. Dessa är bland annat jakttrycket i olika delar av fjällområdet liksom ekonomiska data kring upplåtelseverksamheten. Olika huvudmäns engagemang i viltvård och frågan om behovet av ökad småviltjakt för ortsbor och för turistföretag. Direktiven innefattar också uppdraget att bedöma vilka huvudmän som i framtiden, med ett enklare administrativt system, skulle kunna sälja jaktkort.

Utredningsdirektiven förutsätter att de föreslagna förändringarna ryms inom gällande lagstiftning.

1.2 Utredningsarbetets uppläggning

Utredningsarbetet har drivits etappvis varvid första etappen väsentligen bestått i att samla in data om jakten och ta fram ett underlag som beskriver det nuvarande jakttrycket inom området ovan odlingsgränsen. Parallellt med detta har jaktvårdsföreningar, jaktvårdskretsar, samebyar m fl intresseorganisationer i ett brett utskick uppmanats att inkomma med synpunkter såväl om den nuvarande upplåtelseverksamheten som en framtida nyorganisation av densamma. En enkätundersökning har också ställts till de jaktvårdsföreningar som arrenderar områden av statens mark ovan odlingsgränsen.

Studier har gjorts av den förändring av ripjakten som införts i Jämtlands län och de erfarenheter som hittills vunnits där. Kontakter har också tagits med upplåtelsemyndigheter i Norge och Finland för utbyte av erfarenheter kring småviltjakt på statens mark och relationen småviltjakt-rensköttsel.

I den andra etappen av utredningsarbetet har ett handlingsprogram med förslag till förändring av upplåtelseverksamheten utarbetats. Handlingsprogrammet som redovisas i föreliggande rapport utgör ett underlagsmaterial för arbetet med detaljutformningen av den nya upplåtelseverksamheten.

Denna tredje etapp av utredningsarbetet föreslås ske kommunvis sedan länsstyrelsen tagit beslut beträffande handlingsprogrammet. Detaljutformningen innebär ett omfattande arbete med diskussioner/förhandlingar med berörda intressenter som samebyar, jägare, turistföretag mfl. Tredje etappen bör utmynna i ett förslag till ny indelning av jaktområden enligt handlingsprogrammet. Samtliga intressenter bör beredas möjlighet att ge synpunkter på förslaget innan beslut om genomförande fattas.

2. OMRÅDET OVAN ODLINGSGRÄNSEN

2.1 Allmänt

I rennäringslagens bestämmelser angående rensköttsel och renbetesområden utgör odlingsgränsen och lappmarksgränsen centrala begrepp. Lappmarksgränsen tillkom på 1750-talet som ett resultat av de konflikter som uppstått mellan samer och nybyggare vid kolonisationen av inlandet. Gränsen skulle utgöra den västliga gränsen för kolonisation och nybyggesverksamhet. Kolonisationen av inlandet fortsatte dock och med anledning därav fastställdes 1867 den gräns som benämns odlingsgränsen.

Avsikten med gränsen var att skydda samernas och nybyggarnas ömsesidiga rättigheter och förebygga tvister mellan dem. Nybyggen skulle inte få anläggas väster om den gränslinjen bla av det skälet att odling ansågs, med hänsyn till den korta och kärva vegetationsperioden, olämplig men framförallt att detta område skulle vara förbehållet samerna. I den tidiga renbeteslagstiftningen har denna ordning tagit sig uttryck i formuleringen att området ovan odlingsgränsen är avsatt för "lapparnas uteslutande begagnande".

Området ovan odlingsgränsen i Norrbottens län utgör ca 5,1 milj ha varav ca 4,5 milj ha är i statens ägo. Större delen av Kiruna, Jokkmokks, Gällivare och Arjeplogs kommuner är belägna ovan odlingsgränsen. Kiruna tätort är helt och hållet belägen ovan odlingsgränsen.

Femton fjällsamebyar har sina åretruntmarker belägna ovan odlingsgränsen i Norrbottens län. Därutöver har sex skogssamebyar mindre delar av sina betesområden belägna ovan odlingsgränsen vilka delvis överlappar fjällsamebyarnas områden. Skogssamebyarna har huvuddelen av sina åretruntmarker belägna mellan odlingsgränsen och lappmarksgränsen.

2.2 Jakträtten på statens mark

De renskötande samerna har en stark bruksrätt till marken i renskötseområdena. Denna rätt som grundar sig på urminnes hävd har kommit till uttryck i rennäringslagen. I renskötselrätten ingår förutom rätten till renbete bla även rätt till jakt och fiske.

Renskötselrätten är särskilt stark inom samebyarnas åretruntmarker ovan odlingsgränsen. Rennäringslagen ger sålunda rätt för medlem i sameby att jaga och fiska på utmark inom samebyns åretruntmarker på såväl statlig som privatägd mark. Samernas jakt och fiskerätt är dock underkastad de inskränkningar vad gäller jakttider mm, som följer av jakt- och fiskelagstiftningen, på samma sätt som andra jakt- och fiskerättsinnehavare.

Samernas rättigheter har varit föremål för prövning i Högsta Domstolen (HD) genom det sk Skattefjällsmålet. Målet avsåg rättigheterna till renbetesfjällen (vissa fastigheter) i Jämtlands län. I målet som avgjordes genom dom 1981-01-29 fann HD att staten var ägare till fastigheterna men att samerna har en stark bruksrätt. Denna rätt regleras enligt HD av gällande lagstiftning, även i den mån samernas rättigheter ytterst vilar på urminnes hävd.

Den jakträtt som tillkommer medlemmarna i en sameby ingår således i den bruksrätt som kommit till uttryck genom rennäringslagen. Det bör emellertid framhållas att samerna inte har någon ensamrätt till jakten. Markägaren har den jakträtt som följer med äganderätten till marken och samerna kan till stöd för sin jakträtt hänvisa att den ingår i renskötselrätten enligt rennäringslagen. Den jakträtt som tillkommer medlem i sameby kan inte heller överlåtas till tredje person eftersom den är en bruksrätt till fastighet av servitutsliknande karaktär. De jaktupplåtelser länsstyrelsen verkställer avser således markägarens d v s statens jakträtt.

3 SMÅVILTJAKTEN OVAN ODLINGSGRÄNSEN

3.1 Organisation

Skyddsreglerna för samernas bruksrätt innebär att upplåtelser av nyttjanderätt på statens mark skall prövas enligt rennäringslagen. Enligt paragraf 32 får nyttjanderätt upplåtas endast om det kan ske utan avsevärd olägenhet för renskötseln. Avser upplåtelsen jakt och fiske krävs dessutom att upplåtelsen är förenlig med god jaktvård eller fiskevård och kan ske utan besvärande intrång i samernas rätt till jakt eller fiske.

Förvaltningsansvaret för statens mark ovan odlingsgränsen är delat mellan Domänverket och länsstyrelsen. Domänverket förvaltar sålunda de produktiva skogsresurserna medan länsstyrelsen handhar markförvaltningen i övrigt som upplåtelse av nyttjanderätter etc.

Vid länsstyrelsen prövning av ansökningar om småviltjaktupplåtelser inhämtas regelmässigt yttrande från berörd sameby. Beslut i upplåtelseärendena avgörs i vissa fall på tjänstemannanivå. Om ärendena är av mer principiell betydelse avgörs de istället av rennäringsdelegationen.

3.2 Administration/administrativt förfarande

Länsstyrelsens upplåtelser av småviltjakt avser huvudsakligen följande typer av tillstånd:

- Direkta upplåtelser till respektive jägare i form av årstillstånd eller korttidsjakt.
- Upplåtelse till lokal jaktvårdssammanslutning som säljer jakträttsbevis till sina medlemmar inom visst område.
- Tillstånd till föreningar och turistföretag att förmedla ett visst antal jaktdygn till bestämt pris inom särskilt område.
- Polis/myndighets/bevakningstillstånd.

Ansökningar om jaktupplåtelser på statens mark ovan odlingsgränsen sänds till länsstyrelsen rennäringsenheten. Sista ansökningsdag för årstillstånd och tillstånd för korttidsjakt är 31/1. Avser ansökan vinterjakt gäller 31/9 som sista ansökningsdag. Ansökningarna kan avse förnyelse av ett tidigare tillstånd eller nyansökan.

Samtliga ansökningar kopieras och remitteras till resp berörd sameby för yttrande. För de fall samebyarna tillstyrker ansökningarna expedieras tillstånden omedelbart sedan samebyns yttrande inkommit. Ansökningar som avstyrkts tas om hand av jakthandläggaren som beslutar om tillstånd eller avslag skall meddelas. Om ärendena är av principiell karaktär tas de upp i rennäringsdelegationen för beslut. Om besluten överklagas går ärendet vidare till statens jordbruksverk och i sista instans till regeringen.

Vid rennäringsenheten är det förnärvarande en handläggare på deltid och en assistent som handhar administrationen av småviltjaktupplåtelseerna. Samme handläggare har också ansvaret för upplåtelseerna av älg- och björnjakt på statens mark ovan odlingsgränsen.

För småviltjakten har särskilda områden avsatts inom samebyarna där upplåtelse kan ske. Områdesindelningen har utformats i samråd med samebyarna. Tillstånden kan gälla för ett eller flera sådana områden. Mycket vanligt är dock att tillstånden endast är angivna till att gälla inom geografiskt angivna område, ex.vis dalgångar, avrinningsområden mellan fjälltoppar etc. Dessa tillstånd är huvudsakligen av äldre ursprung och har förnyats år från år utan att områdesavgränsningarna setts över. Andra tillstånd som ges kan gälla för hela samebyar eller för den områdesindelning som nyttjas för älgjaktupplåtelseerna.

Detta medför att det är mycket svårt att göra sig en bild av upplåtelseernas omfattning inom samebyarna. Områdena överlappar ofta varandra helt eller delvis. När det gäller gamla tillstånd som förnyats sedan 60-talet kan det i vissa fall vara svårt att definiera vilket område upplåtelsen avser.

De särskilda småviltjaktsområdena finns redovisade på transparent kartmaterial i skala 1:250 000. Områdesindelningen ajourhålls inte förnärvarande.

Länsstyrelsen ger även direktupplåtelser av korttidsjakt till privatpersoner inom kvoterade områden. Omfattningen är dock liten. Inom Arjeplogs kommun rör det sig om 36 st 3-dagars kort och inom Gällivare kommun 150 st 3-dagars kort (inom de kvoterade områdena i Gällivare får hund ej medföras). Tillstånden inom de kvoterade områdena lottas ut bland de sökande.

Förutom tillstånd till privatpersoner ges också tillstånd för organisationer eller föreningar som i sin tur förmedlar eller ger underupplåtelser av småviltjakt, ex.vis Miekak fiskecamp, eller föreningar i samebyarnas regi som Talma och Saarivuoma. Dessa ges tillstånd att sälja ett visst antal jaktkort (jaktdygn). Jaktkorten utställs av länsstyrelsen och distribueras ut till föreningarna. Efter avslutad jaktsäsong redovisar föreningarna antal sålda jaktkort och återsänder överblivna. Föreningen faktureras sedan avgift för antal sålda jaktkort.

Vid sidan av upplåtelseerna till privatpersoner och förmedlandet av upplåtelser via föreningar arrenderas vissa områden ut till jaktvårdsföreningar som ex.vis Kiruna Jakt och Fiske. Dessa föreningar arrendera ofta också annan mark. För ett bestämt pris ges sedan föreningarna möjlighet att upplåta jakt till sina medlemmar och ett visst antal gäster. Upplåtelseerna till de lokala jaktvårdssammanslutningarna gäller ofta fem år i taget och förnyas därefter.

3.3 Upplåtelsepolicy

De riktlinjer som förnärvarande tillämpas vid upplåtelser av småviltjakt ovan odlingsgränsen i Norrbottens län är i huvudsak överensstämmande med de principer som tillämpas i övriga renskötsellän. Samråd beträffande upplåtelsepolicy sker årligen mellan de berörda myndigheterna i respektive län. Förutsättningarna och behoven från olika grupper varierar dock högst betydligt mellan länen .

Enligt den policy som förnärvarande tillämpas vid småviltjaktupplåtelser på statens mark ovan odlingsgränsen ges företrädesrätt för "ortsbor", utpräglad glesbydsbefolkning boende i området ovan odlingsgränsen. I andra hand kommer övriga ortsbor som ges företräde framför andra boende utanför området eller turister i den mån begränsningar måste göras tex i antalet upplåtelser.

Motivet för denna prioritering är liksom vid övriga upplåtelser att de som har att ta del av fjällvärldens avigsidor även bör ha större del än andra av dess positiva sidor.

En viss differentiering i prisnivån mellan olika grupper tillämpas också. En lägre avgift tillämpas för ex.vis fjällägenhetsinnehavare eller boende i väglöst land som till viss del är beroende av jakt och fiske för sin utkomst.

I Norrbottens län har stor del av ortsbefolkningens behov av jakt- och fiskemöjligheter tillgodosetts genom att lokala jakt- och fiskevårdsföreningar beretts möjlighet att arrendera statlig mark ovan odlingsgränsen. I Västerbottens län förekommer i stort sett endast personliga upplåtelser till ortsbor. I Jämtlands län har efterfrågan varit relativt liten, då det i fjällområdet finns stora privata markinnehav.

3.4 Jakttryck

En väsentlig faktor för att kunna göra bedömningar om möjligheterna att upplåta mer småviltjakt i området är att klargöra bilden av det nuvarande jakttrycket i olika delar av området ovan odlingsgränsen.

Vid redovisningen har samtliga tillstånd utfärdade för jaktåret 1989/90 gått igenom. Tillståndens geografiska belägenhet har lagts in i ett geografiskt informationssystem, en sk GIS-programvara (ARC-INFO). I tabeller kopplade till den geografiska ytan har sedan uppgifter lagts in om upplåtelsestid, antal dygn etc.

För årstillstånden har en grov uppskattning om antal jakt dygn per år nyttjats. Utgångspunkten har varit de statistiska material som Kiruna Jakt och fiske sammanställer, men även uppgifter från andra jaktföreningar och jägare. En jägare med ett årstillstånd beräknas sålunda jaga ca 10 jakt dygn. Visserligen är det utan tvekan så att många hängivna jägare jagar fler dagar på ett år men det är också känt att en stor andel jägare endast jagar ett fåtal dagar och ibland nöjer sig endast med att ha tillståndet. Som en genomsnittssiffra torde uppskattningen vara god.

Med hjälp av GIS-programvaran har jakttrycket sedan kunnat analyseras. Utplottningar av olika kartor har möjliggjorts där jakttrycket inom olika kommuner och samebyar kunnat jämföras med varandra. Ett kartmaterial med aktuellt jakttryck redovisas på omslaget av denna rapport. Redovisningen är schablonmässig och tar bl.a. ej hänsyn till jakttryck på enskild mark. Den relativa fördelningen av jakttrycket inom olika delar av området framgår dock tydligt.

Analysen visar att det utan tvekan största jakttrycket förnärvarande finns inom Kiruna och delar av Jokkmokks kommun. Inom Kiruna kommun är det främst de områden som uttarrenderas till Kiruna jakt och fiske där ett högt jakttryck råder. De berörda samebyarna är Laevas och Gabna. Antalet jaktdygn inom detta område är ca 3-4 per 100 ha och år. Inom Jokkmokks kommun har de områden som uttarrenderats till Jokkmokks jakt och fiske ett högt jakttryck, över 5 jaktdygn/100 ha och år. Området är avsevärt mindre än i Kiruna och består till största delen av skogsmark dvs få ripbiotoper. I övriga delar av Jokkmokks kommun är jakttrycket relativt begränsat. Stora områden omfattas av nationalparker där endast samebymedlemmar kan utöva jakt.

Inom Gällivare, Arjeplog och norra delarna av Kiruna kommun är det nuvarande jakttrycket relativt lågt. Lokalt inom mindre områden kan dock ett högre jakttryck råda ex.vis Miekakområdet i arjeplog eller norr om Langas efter vägen västerut inom Gällivare kommun.

En jämförelse med motsvarande områden på renbetesfjällen i Jämtlands län visar att man inom upplåtelseområdena där har ett jakttryck som motsvarar ca 1 jaktdygn/100 ha och år. En privatperson som som säljer ripjakt till exklusiva turister på enskild mark i Jämtlands län har ett jakttryck motsvarande 2-4 jaktdygn/100 ha och år. Uppgifter från renskötselområden i Troms fylke i Norge visar att man där har ett jakttryck motsvarande ca 2 jaktdygn per 100 ha och år.

Vilket jakttryck är högt eller lågt ? Frågan är inte aldeles så enkel att besvara. Ett högsta tak för jakttrycket kan begränsas av flera olika faktorer som ex.vis viltvårdsmässiga, jaktliga, hänsyn till andra intressen etc.

Av hänsyn till renskötseln är det vissa tider i vissa områden befogat att begränsa jakten ex.vis vid samlingsarbeten för skiljningar och höstslakt vid visten etc och i de områden samerna bedriver egen jakt.

Viltbiotoperna och därmed viltproduktionen kan skilja sig avsevärt mella olika områden i länet och i landets fjällkedja. Idag pekar all modern viltvårdsforskning på att jakten har en obetydlig inverkan på ripbestånd och skogsfågelbestånd. Faktorer som väderförhållanden och predatortryck har istället visat sig vara av avgörande betydelse för vilttillgången och variationerna år från år. Det kan ändå av viltvårdsmässiga skäl ibland vara befogat med en begränsning av jakttrycket i de fall viltstammarna vissa år är svaga.

Begränsningar kan också vara befogade i populära jaktområden som drar till sig för många jägare med sämre trivsel och rekreativ utbyte som följd. Företag som förmedlar turistjakt till exklusiva turister bör vara måna om en god vilttillgång för att gästerna skall få det jaktliga utbyte som förväntas.

Antal småviltjakttillstånd som utfärdats på statens mark ovan odlingsgränsen och dess fördelning inom olika kommuner framgår av tabell 1.

Tabell 1. Av länsstyrelsen direkt utfärdade jakttillstånd jaktåret 1990/91.

	årstillstånd antal	korttidsjakt antal jaktdygn
Kiruna	228	188
Gällivare	141	504
Jokkmokk	299	742
Arjeplog	262	559
Totalt:	930	1 933

Tabell 2. Antal sålda årskort(jakträttsbevis) inom lokala jaktvårdssammanslutningar jaktåret 1990/91.

Kommun	Förening	antal jakträtts- bevis	gästjaktdygn
Kiruna	Kiruna JoF	1 412	325
Gällivare	Malmbergets JoF	316	68
	Gällivare JvF	98	15
	Tjautjas JoF	98	32
	Suotojärvi/ Puoltikasvaara		
Jokkmokk	Jokkmokks JoF	268	128
	Porjus JoF	82	7
Arjeplog	Buokt JoF	20	-
	Laisvalls Jkl	39	-
	Laisviks JvF	17	-
	Racksund/Östansjö	27	-
Totalt:		2 377	575

Tabell 3. Tillstånd till föreningar och turistföretag att förmedla korttidsjakt.

Förening/företag	tillst.antal jaktdygn
Kiruna: Grapes hotell	300 (89/90)
Idivuoma stugby	300
Saarivuoma JoF	360
Talma JoF	60
Åke Siikavuopio	30
Gällivare: Josef Pittsa	50
Jokkmokk: Årrennjarka	450
Arjeplog: Miekak	450
Totalt:	2000

3.5 Underupplåtelser/förmedling av jaktkort

Underupplåtelser eller förmedling av jaktkort via turistföretag sker idag vid ett fåtal anläggningar i området ovan odlingsgränsen. Upplåtelseerna sker i huvudsak som en direkt förmedling av jaktkort som utställts av länsstyrelsen. Upplåtelseerna sker inom ett bestämt område oftast i anslutning till turistanläggningen. Förmedlarna har ingen provision för förmedlingen. För anläggningarna innebär möjligheterna till jaktkortsförsäljning trots allt en faktor som bidrar till att höja anläggningens attraktionskraft. Det ger även möjligheter att hålla en högre beläggning i stugor mm under en tid då turistsäsongen normalt är avslutad.

För jägarna innebär det möjligheter att komma ifrån det omständliga ansökningsförfarandet via länsstyrelsen för att utöva jakt ett fåtal dagar. Jakten kan dock vara förenad med obligatorisk logi i turistanläggningen.

De anläggningar som i dag bereds möjlighet att förmedla tillstånd för korttidsjakt på statens mark ovan odlingsgränsen i Norrbottens län redovisas i tabell 3. sid.10.

I Norrbottens län startades 1986 försöksverksamhet med underupplåtelser av småviltjakt i samebyregi. Försöket startade i Talma sameby i Kiruna kommun och har sedan gått vidare i ett flertal samebyar bla Saarivuoma, Laevas, Könkämä. Av de senare är det endast Saarivuoma som kommit igång med verksamhet i större omfattning. Många andra samebyar är i färd med att bilda föreningar och har för avsikt att komma igång med liknande verksamhet.

Försöksverksamheten är ett resultat av strävandena att finna kombinationssysselsättning i samebyarna. Genom att få möjlighet att förmedla jakt- och fiskekort kan sameby-medlemmar ges sysselsättning med kringverksamhet som guidning, logi i stugor mm. Verksamheten är också ett sätt att öka utbudet av jakttillfällen genom att samebyarna kan styra verksamheten med hänsyn till renskötseln. Områden som annars skulle vara svåra att upplåta av hänsyn till renskötseln kan bli tillgängliga för jakt.

Verksamheten med jaktupplåtelser sker genom särskilda föreningar i samebyarna eftersom rennäringslagen inte ger möjlighet för samebyn som organisation att syssla med annan verksamhet än renskötsel.

För den försöksverksamhet som inletts har länsstyrelsen fastställt vilka områden som jakt får upplåtas liksom antal jaktdygn och priset för jaktkorten. Samebyarna har därefter själva fått råda över priserna för logi och annan kringverksamhet. Årsvis redovisning skall sedan ske till länsstyrelsen som därefter fakturerar samebyn de belopp som skall fördelas till samefonden.

Talma sameby har givits rätt att förmedla jaktkort inom fyra områden i samebyn som inte tidigare varit upplåtna för jakt. Tillståndet omfattar rätt att förmedla 60 jaktdygn/år.

Saarivuoma jakt- och fiskeförening har tillstånd att förmedla jaktkort inom hela samebyns område med undantag av det område som arrenderas av Kiruna Jakt och Fiske. Tio områden i västra delen av byn är avsedda för jaktpaketresor där obligatorisk guidning och logi i stugor mm krävs. Tillståndet omfattar rätt att förmedla 200 jaktdygn/år á 120 kr/dygn. I östra delarna av samebyn har sju områden reserverats för ortsbor (boende i Kiruna kommun). Tillståndet omfattar där rätt att förmedla 160 jaktdygn á 50 kr/dygn.

Områdena är belägna inom gångavstånd från väg och guidning är ej något krav för utövandet av jakten. Områdena upplåts med hänsyn till renskötseln dvs vissa områden kan avlysas från jakt i de fall renskötseln kräver det.

Under jaktåret 1990/91 såldes ca 80% av tillstånden, och ca 75 arbetsdagar med guidning tillskapades. Bokningen sker via en bokningscentral i Soppero.